

01.10.2020 erihoolekande infopäeva järgselt esitatud küsimused

Küsimus 1: Kust on leitav SKA poolt kinnitatud kvaliteedi kriteeriumite hindamise tasandid

Vastus: Sotsiaalkindlustusamet viib läbi nõustavat lepingulist kontrolli kasutades Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) QualityRights metoodikat. WHO QualityRights metoodika inglise keelsed töövahendid on kõigile soovijatele kättesaadavad ja need on leitavad sellelt lingilt: https://www.who.int/mental_health/publications/QualityRights_toolkit/en/

Vastavalt WHO QualityRights metoodikale kasutame kvaliteedi kriteeriumite hindamise tasandeid järgmiselt:

3 - Täielik vastavus. Tõendite põhjal on kriteeriumile, standardile või teemale tagatud täielik vastavus

- Väljapaistvad tugevused
- Nõutut rakendatakse/ täidetakse kogu organisatsioonis süsteemselt, mõõdetakse tulemusi ja viiakse ellu parandusi
- Töötajad, teenusekasutajad ja teised olulised osapooled on järjepidevalt ja süsteemselt kaasatud neid puudutavatesse otsustesse
- Toimuvad järjepidevad ja süsteemsed arendustegevused väga hea saavutamiseks
- Teenuseosutajal on usaldusväärsed ning mõõdetud tulemused (andmed ning info), mis annavad kriteeriumi raames saavutatust selge arusaama

2 - Osaline vastavus. Tõendite põhjal on kriteeriumile, standardile või teemale tagatud osaline vastavus, mis tähendab, et olukorda on veel vaja parandada.

* Tugevused kaaluvad üle nõrkused

- Nõutut rakendatakse/ täidetakse kogu organisatsiooni ulatuses, kuid mitte süsteemselt
- Toimuvad järjepidevad, kuid mitte süsteemsed arendustegevused hea saavutamiseks
- Töötajad, teenusekasutajad ja teised olulised osapooled on järjepidevalt, kuid mitte süsteemselt kaasatud
- Teenuseosutajal on mõõdetud tulemused, mis põhinevad asjakohastel näidikutel ning mis näitavad kriteeriumi nõuete täitmist

1 - Vastavuse tagamist on alustatud. Tõendite põhjal on astunud samme kriteeriumile, standardile või teemale vastavuse tagamiseks, ent olukorda on veel vaja märkimisväärselt parandada.

- Nõrkused kaaluvad üle tugevused
- Nõutut rakendatakse/ täidetakse organisatsioonis osaliselt
- Toimuvad mõned arendustegevused, kuid järjepidev ja süsteemne lähenemine puudulik
- Kõiki töötajaid, teenusekasutajaid ja teisi olulisi osapooli ei kaasata järjepidevalt ega süsteemselt
- Teenuseosutajal on mõned mõõdetud tulemused, mis antud kriteeriumi täitmist toetavad

0 - Vastavuse tagamist pole alustatud. Tõendite põhjal ei ole midagi tehtud vastavuse tagamiseks kriteeriumile, standardile või teemale.

Esinevad olulised nõrkused, mis nõuavad kohest sekkumist

- Puudub arusaam nõutust ning selle rakendamisest
- Arendustegevusi ei ole tuvastatud
- Töötajaid, teenusekasutajaid ja teisi olulisi osapooli ei ole kaasatud
- Teenuseosutajal puuduvad usaldusväärsed mõõdetud tulemused, et kriteeriumile vastata

9 Pole kohaldatav Kriteerium, standard või teema ei ole konkreetse asutuse puhul kohaldatav

Küsimus 2: 2. Kuidas pean käituma kui kogukond ei taha koostööd teha?

Vastus: Soovitame mõelda läbi, millised on teie asutuse võimalused omakorda panustada kogukonna tegemistesse (nt saali kasutamine, abi kogukonnas toimuva ürituse järgsetel koristustöödel; praktikavõimalused teie asutuses vm). Koostöö eeldab alati mõlema osapoole panustamist.

Küsimus 3: Inimese harjumuste kohta - kui inimesel on harjumus iga päev juua ära 3 pudelit kanget õlut, aga teenuseosutaja kogukonnas elamise teenusel on sees kodukorras punkt, et alkoholitarbimine keelatud, kuna kogukonnas elab kliente, kes kardavad alkoholi tarbivaid inimesi (varasemad traumad alkohoolikutest vanematega), mis siis teha? Kas arvestame ühe inimese harjumusi ja lubame ja paneme teised pinged alla?

Vastus: Juhul kui alkoholi tarvitamisest on kujunenud sõltuvus ning sõltuvus alkoholist on inimesel juhtiv psüühikahäire, siis riigieelarvest erihoolekandeteenuse osutamist temale ei rahastata (SHS § 72 lg 2). Kui alkoholi tarvitamisest ei ole välja kujunenud sõltuvust, tuleb teenuseosutajal tegeleda teenuse saaja alkoholiprobleemiga ning aidata tal oma alkoholi tarbimist piirata või üldse sellest loobuda. Soovitame pöörduda vaimse tervise spetsialisti ja/või

perearsti poole, kes tegeleb alkoholisõltuvuse nõustamisega ning sõltuvusest võõrutamisega tegelevate mittetulundusühingute poole, et koostöös spetsialistidega pakkuda teenuse saajale abi. Lisaks on Tervisearengu Instituudil olemas programm „Kainem ja tervem Eesti“ – nende poole võib pöörduda, saamaks konkreetsele inimesele ja/või temaga töötavatele inimestele nõu, abi ja juhendamist soovituslike käitumisjuhiste osas. Praktikast on edukaks osutunud veel ka teenusel alkoholi tarvitavale inimesele just tema jaoks sobivate intensiivsete ja ajamahukate asendustegevuste leidmine.

Küsimus 4: Kogu kvaliteedijuhtimisega seotud jutt ja näited on ööpäevaringse erihooldusteenuse kesksed, kas oleks mõttekas avatud teenuste osas kvaliteedijuhtimiseid täpsustada?

Vastus: Teenuse kvaliteet peab olema tagatud kõikidel erihoolekandeteenustel, nii ööpäevaringsetel kui toetavatel teenustel. Toetavate teenuste aspektist lähtuvalt võime kvaliteedijuhtimise vajadusel tulevikus kriteeriumite ja/või kontrollmehhanismidega täiendada.

Küsimus 5: Kui tegevuse eesmärk on kliendi sotsiaalsete ja motoorsete oskuste säilitamine ja see on täidetud, kas siis võib ikka järgmise perioodi eelmärgiks sama seada?

Vastus: Kui sotsiaalsed ja motoorsed oskused aastast aastasse on säilitatud ning samaga ka jätkame, tekib küsimus, kas selle teenuse saaja elus midagi muud üldse ei ole, mis teda natukenegi puudutab (nt tajudetoas kogetu, helid, valgus ja värvid jm; lähedased; jutu kuulamine; mõni tegevus ümbritsevas keskkonnas, millele natukenegi teisiti reageerib vm)? Soovitame meeskonnaga koos läbi mõelda ning leida see miski, mis inimest kõnetab, millele ta teisiti reageerib, mis tema jaoks hea on – siit tulebki suure tõenäosusega uus eesmärk ja tegevused, millistega töötajad teenuse saaja elukvaliteeti tema jaoks paremaks saavad muuta.

Küsimus 6: Kas see enesehindamisvahend on kasutatav ja kasulik ka KOVi enda töö hindamiseks?

Vastus: Sotsiaalteenuste kvaliteedi enesehindamisvahend töötati pilootprojekti raames välja eelkõige sotsiaalteenuste kvaliteedi hindamiseks, sh KOV korraldatavate/osutatavate sotsiaalteenuste hindamiseks. Kui küsimus puudutab kohaliku omavalitsusüksuse enda toimimise hindamist, siis on sobivam kasutada avaliku sektori kvaliteedijuhtimise enesehindamismudelit CAF (https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/riiqihaldus/caf_2020_-_uhine_hindamismudel_ee.pdf).

Küsimus 7: Kui palju peaks olema tegevusjuhendajaid päeva- ja nädalahoiuteenusel kohta kui inimesi on teenusel näiteks 4? Milline on siis minimaalne palk tegevusjuhendajal kui teenusel on 4 inimest?

Vastus: Teenust vahetult osutavatele isikutele esitatavate kvalifikatsiooninõuete osas rakendatakse SHS-is sügava liitpuudega ööpäevaringset erihooldusteenust saama õigustatud isikute kohta sätestatud. Selle kohaselt peab tegevusjuhendaja vastama SHS-is tegevusjuhendajale kehtestatud nõuetele¹ ja ühe tegevusjuhendaja ööpäevaringse kohalolu võib asendada hooldustöötaja ööpäevaringse kohaloluga, arvestades SHS § 86 lõikes 2 sätestatud. Kuivõrd raske ja sügava intellektihäirega suures mahus hooldust ja kõrvalabi vajavate inimeste hulgas on abi- ja toetusvajaduse maht väga erinev (nt on oluline vahe, kas grupis on ise liikuvad või liikumiseks abivahendeid vajavad inimesed, tõstukiga tõstetavad inimesed, pidevat üks ühele suunamist ja juhendamist vajavad inimesed), siis otsustab teenuseosutaja, millises mahus ning mitme töötajaga tagatakse teenust saavatele inimestele eesmärgipärane ja turvaline teenuse osutamine. Suure hooldusvajadusega inimeste inimväärikust ja heaolu ei ole võimalik tagada ühel töötajal korraga, kuivõrd samal ajal ühe teenust saava inimese tõstukiga tõstmise, hügieenitoimingute tegemise või juhendamise või näiteks sondiga toitmise kõrvalt ei ole võimalik tagada teiste teenust saavate inimeste piisavat järelevalvet ja elementaarset turvalisust (Sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruse nr 65 „Erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus, kulude koostisosad ning riigieelarvest makstava tasu maksmise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri). Tegevusjuhendajate palga suuruse määrab asutuse juht.

Küsimus 8: Kuidas on võimalik osutada kliendile teenust 30 päeva kuus, kui vanem seda soovib. Samuti küsimus, kas on mõeldud vanemale majutuse kompenseerimissüsteemi?

Vastus: Vastavalt sotsiaalkaitseministri määrusele nr 65 „Erihoolekandeteenuste maksimaalne maksumus, kulude koostisosad ning riigieelarvest makstava tasu maksmise tingimused ja kord“ §2 on suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajaval raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealisel isikul või suures mahus hooldust, järelevalvet ja kõrvalabi vajaval raske, sügava, muu täpsustatud või täpsustamata intellektihäirega täisealisel isikul on õigus saada riigieelarvest rahastatud igapäeva elu toetamise teenust kuni 23 ööpäeva kuus. Vanem võib kokkuleppel teenuseosutajaga ning vabade kohtade olemasolul sõlmida omal soovil lisakokkuleppeid, millistega ette nähtud lisapäevade ja/või -tegevuste eest tuleb tasuda vanemal endal. On võimalik pöörduda ka kohaliku omavalitsuse poole sooviga saada lisapäevade ja/või -tegevuste eest tasumiseks rahalist toetust. Vanemale majutuse kompenseerimissüsteemi sotsiaalkindlustusametil ei ole.

Küsimus 9: Kas majutuse tasu on km-ga teenus (kui asutus on km kohustuslane)?

Vastus: Maksudega seotud küsimustes pöörduge pöörduge palun Maksu- ja Tolliameti poole.

Küsimus 10: SHS mõttes kuulub päeva- ja nädalahoiuteenus igapäevaelu toetamise teenuse alla, kuid statistika ja tagasiside osas on vajalik PNH eraldi välja tuua! _SKAIS-AE ei erista igapäevaelu toetamise teenuseid.

Vastus: Igapäevaelu toetamise teenus päeva- ja nädalahoiuteenusena on vajalik statistikas ja tagasiside osas välja tuua selleks, et oleks võimalik saada ülevaade teenuskohtade täituvusest, teenuse reaalsest kasutamisest ajas ning selle alusel prognoosida antud teenuskohtade arvu suurendamist või vähendamist vastavalt tegelikule vajadusele. Käesoleval ajahetkel SKAIS_AE ei erista igapäevaelu toetamise teenuseid, kuna sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt on igapäevaelu toetamise teenuse ja igapäevaelu toetamise teenuse päeva- ja nädalahoiuteenusena puhul tegemist ühe ja sama teenusega – igapäevaelu toetamise (IET) teenusega.